

Aluevaalilautakunnan puheenjohtajan kirje Oikeusministeriölle: Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien käytännön järjestelyt huolenaiheena Länsi-Uudellamaalla

Kirjeen vastaanottaja: Oikeusministeriö, vaalijohtaja Arto Jääskeläinen

Tiedoksi: Länsi-Uudenmaan kuntien keskusvaalilautakunnat

Seuraavat alue- ja kuntavaalit on tarkoitus järjestää yhdessä huhtikuussa 2025. Suomen neljänneksi suurimman hyvinvointialueen aluevaalilautakuntana olemme huolissamme vaalien käytännön järjestämisestä, erityisesti Espoon kaupungissa, joka on aluevaalien suurin kaupunki. Vuoden 2022 aluevaaleissa Länsi-Uudellamaalla oli eniten ehdokkaita 748, kun Espoossa oli 2021 kuntavaaleissa 772.

Ehdokkaita tulee olemaan kahdella listalla niin paljon, etteivät vaaliluettelot kunnolla mahdu esim. äänestyskoppeihin. Eduskuntavaaleissakin luetteloiden kirjasinta pidettiin yleisesti liian pienenä ja siksi Espoon keskusvaalilautakunta päätti ensi kerralla kiinnittää äänestyskoppeihin narulla lukulasit.

Vuoden 1996 kunnallisvaalien kanssa samaan aikaan pidettiin europarlamentin vaalit, mutta ne ovat paljon helpommin laskettavissa kuin aluevaalit olennaisesti pienemmän ehdokasmäärän vuoksi. Silloin äänestettiin valkoisilla ja ruskeilla äänestyslipuilla.

Vaaleissa tarvitaan kaksi erillistä ilmoittautumista, koska äänestäjä on voinut äänestää toisissa vaaleissa ennakkoon ja haluaa äänestää toisissa vasta vaalipäivänä. Henkilökuntaa on oltava riittävästi ilmoittautumisessa ja varsinkin ääntenlaskennassa. Valkeat ja ruskeat kuoret on tilasyistä monissa paikoissa laskettava eri huoneissa. Asiaa helpottaisi kaksi urnaa, mutta silti kaikki laskettaisiin. Myös keskusvaalilautakunnassa tulee olla nykyistä paljon enemmän laskijoita.

Asiaa helpottaisi olennaisesti kaksi varsinaista vaalipäivää, jolloin äänestäjien määrä jakautuisi tasaisemmin lauantaille ja sunnuntaille. Äänestysalueen tulee olla kuitenkin sama molemmissa vaaleissa, jottei äänestäjää juoksuteta kahteen paikkaan samana päivänä. Se myös vaikeuttaisi neuvontaa.

Ongelma on myös laajassa väärin äänestämisessä. Virheiden merkitystä pienentäisi se, että molemmissa vaaleissa puolueilla olisi käytössä samat numerot, mutta tällaiset luettelot edellyttäisivät ainakin toisessa vaalissa "väliin jääviä" numeroita ja sekin voi sotkea äänestäjän ajatukset. Ruskeiden lappujen luettavuus ei ole niin hyvä kuin valkoisten.

Erityisesti ulkomaalaistaustaisten äänestäjien neuvonnan helpottamiseksi äänestyspaikoille tulee toimittaa kuvalliset toimintaohjeet ja tarvittaessa keskusvaalilautakunnassa pitäisi olla tulkkia apua käytettävissä puhelimen kautta. Yksityisten tulkkien ja esim. omien sukulaisten käyttäminen voi olla ongelmallista vaalisalaisuuden kannalta.

Ensimmäisten äänestäjän nimeä ja syntymäaikaa ei enää merkitä pöytäkirjaan. Tämä ohje on ehdottomasti muutettava koskemaan 1-2 ensimmäistä äänestäjää, koska toimituksen aloittamiseen voi kohdistua terve tavoittaa urnan tarkistanut henkilö todistamaan.

Espoossa 12.9.2023

KARI KUUSISTO

Kari Kuusisto

Aluevaalilautakunnan puheenjohtaja

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Puolesta

MARKUS HIRVILAMMI

Markus Hirvilammi

Aluevaalilautakunnan sihteeri

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

(markus.hirvilammi@luvn.fi / 040 636 9914)

Jakelu

Oikeusministeriö, vaalijohtaja Arto Jääskeläinen

Länsi-Uudenmaan kuntien keskusvaalilautakunnat

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE

luvn.fi